

ПОШУК НОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано діяльність викладачів соціальних і гуманітарних дисциплін у Вінницькому національному технічному університеті. Розглянуто статус і місце соціально-гуманітарних дисциплін у технічних університетах.

Ключові слова: освітня парадигма, соціальні дисципліни, гуманітарні дисципліни, якість освіти.

Abstract

The activity of teachers of social and humanitarian disciplines at Vinnitsa National Technical University is analyzed. The status and place of social and humanitarian disciplines in technical universities is considered.

Keywords: educational paradigm, social disciplines, humanities, quality of education.

Міжнародні дослідження якості вищої освіти засвідчують, що Україна за цим показником є доволі неоднорідною. З одного боку, за охоплення вищою освітою Україна посідає почесне місце в першій 20 країн світу. Досить високі показники мають математична і природнича освіта, проте за якістю освіти в галузі менеджменту – приблизно біля сотого місця. Звичайно, вища освіта потребує реформування, збільшення фінансування наукових досліджень, стимулювання науково-педагогічних працівників тощо. Проте, хочеться звернути увагу на проблему із статусом, місцем та обсягом вивчення гуманітарних і соціальних дисциплін у непрофільних, зокрема технічних, вишах.

Відомо, що у всіх вищих закладах освіти викладаються соціальні та гуманітарні дисципліни, оскільки при підготовці фахівців для сучасного високотехнологічного суспільства важливим є не лише професійне становлення майбутнього фахівця, але й формування громадянина, майбутнього лідера, громадського діяча, а, можливо, й політика. Соціально-гуманітарні науки відіграють значну роль у розвитку найважливіших якостей особистості, її культури, логічного мислення, здатності до рефлексії та глибокого усвідомлення власного «я».

Варто зауважити, що в сучасних умовах ці дисципліни мають низький статус, кількість годин, відведених на їх викладання, як правило, дуже обмежена і наявною є тенденція до зменшення. Тому соціально-гуманітарна підготовка фахівців, формування у них громадянських позицій та компетентностей мають передбачати не лише соціально-гуманітарні, але й професійні, фахові навчальні програми.

Нині є чимало компетентностей, яких треба набути здобувачам вищої освіти, що стосуються навичок психологічних, комунікативних, аналітичних і формування активної громадянської позиції. Але в непрофільних, зокрема, технічних вузах, є стратегія за рахунок соціально-гуманітарних дисциплін ввести, наприклад, технічні. Практика свідчить, що гуманітарії надають особливі знання і навички студентам, що розвивають творчість і аналітичні здібності. Сучасні форми навчання (дискусії, диспути, круглі столи) прищеплюють студентам свободу висловлювання власних думок.

Крім того, викладачі соціально-гуманітарних наук мають високі навчально-методичні та наукові результати. Розглянемо роботу різних структурних підрозділів, які відносяться до соціально-гуманітарного напрямку. Це Інститут соціально-гуманітарних наук, до складу якого входять кафедри (подвійного підпорядкування): філософії та гуманітарних наук; мовознавства; іноземних мов; суспільно-політичних наук; фізичного виховання та спортивного менеджменту. Також є підрозділи, які реалізують науково-просвітницькі проекти: Науково-освітній гендерний центр, Лабораторія соціологічних досліджень, Психологічна служба, Центр соціальних комунікацій і лідерства.

Стосовно показників діяльності викладачів соціально-гуманітарних дисциплін, то, слід зазначити, досить високий рівень методичної роботи і наукових здобутків. Аналізуючи репозитарій ВНТУ, можна побачити загальну кількість праць викладачів відповідних кафедр: суспільно-політичних наук (563), мовознавства (549), іноземних мов (210), філософії та гуманітарних наук (181), фізичного

виховання (93). На заняттях викладачі цього профілю використовують активні методи навчання, які стимулюють творчість, самостійне мислення, ініціативність студентів, магістрів, аспірантів.

При кафедрах працюють науково-просвітницькі гуртки, викладачі проводять науково-практичні конференції, конкурси, олімпіади та інші заходи. Доктори і кандидати наук є науковими керівниками, опонентами, рецензентами наукових робіт, що відображено у їх річних звітах.

Крім кафедр науковими дослідженнями займаються лабораторія соціологічних досліджень ВНТУ, Психологічна служба і Науково-просвітницький гендерний центр. Науковим керівником лабораторії є доц. Слободянюк А. В., а зав. лабораторією є Косарева Л. В. Функціонує цей підрозділ у таких напрямках: соціологічному, який передбачає здійснення моніторингу актуальних проблем студентської молоді та професорсько-викладацького складу ВНТУ та популяризацію соціологічної інформації серед населення та соціально-психологічному, який передбачає забезпечення можливості отримання соціально-психологічної допомоги студентами та працівниками ВНТУ. Крім соціологічних досліджень на теми: «Ставлення до праці»; «Ставлення до професійної (найманої) армії»; «Здоровий спосіб життя студентів»; «Безробіття як актуальна проблема суспільства»; «Проведення вільного часу»; «Причини конфліктів у колективі»; «Головні цінності нашого життя»; «Погляди на політику»; «Матеріальні труднощі студентства»; «Погляди на мораль, зміни у вимірюванні цінностей», нині Лабораторія займається моніторингом якості освіти.

Психологічна служба ВНТУ (керівник – доц. Мацко Л. А.) крім проведення консультацій і тренінгів, беруть участь у науково-практичних конференціях, розробляють методичні матеріали для кураторів та заступників деканів з навчальної роботи і соціальних комунікацій, для викладачів щодо майстерності викладання. Підготовлено методичний інструментарій для виявлення осіб, що входять до групи ризику, мають схильність до суїциду.

Науково-просвітницький гендерний центр (керівник – доц. Головашенко І. О.) займається дослідженням широкого спектру гендерних питань і проведенням заходів, які сприяють об'єднанню та ефективній координації зусиль громадських активістів, державних структур, освіти, медіа, які працюють над питаннями гендерної політики, забезпеченню рівних прав та можливостей жінок та чоловіків в Україні, формуванню гендерної культури молоді.

Потужним є Центр соціальних комунікацій і лідерства (директор – доц. Теклюк А. І.), який сприяє розвитку лідерських якостей студентів і викладачів, реалізує проекти академічної доброчесності, співпрацю з культурно-просвітницькими центрами інших держав світу, реалізує, зокрема, українсько-польські та українсько-китайські відносини, обмін інноваціями.

Реформуючи систему вищої освіти, слід пам'ятати, що новації не повинні послабити основ національної безпеки, а покликані сприяти підготовці висококваліфікованого фахівця, розвитку наукового потенціалу учасників освітнього процесу в університеті.

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри суспільно-політичних наук, проректор з науково-педагогічної роботи і соціальних комунікацій, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Svitlana G. Denysiuk – Doctor of Politician science (Eng.), professor, professor of social and political sciences department, vice-rector for scientific and pedagogical work and social communications, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com